

منتخب قوانین خاص مدنی

همراه با نکات کلیدی، آراء وحدت رویه،
تست‌های طبقه‌بندی شده موضوعی
ویژه آزمون‌های حقوقی
وکالت، قضاوت، ارشد و دکتری

مؤلف:

سید احمد حسینی

انتشارات اندیشه ارشد

فهرست

صفحه	عنوان
۷	قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
۸	قانون معادن و اصلاحات آن
۱۱	قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان
۱۶	قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان
۱۸	قانون تجارت الکترونیکی
۲۱	قانون دریایی
۲۷	قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۵۶
۴۶	قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۶۲
۵۲	قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۷۶
۶۰	قانون اجرای احکام مدنی
۶۵	قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی
۷۳	قانون مسئولیت مدنی
۸۲	قانون صدور چک
۸۴	قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه
۹۱	آیین‌نامه اجرایی قانون تشکیلات و اختیارات سازمان حج و اوقاف و امور خیریه
۹۴	قانون زمین شهری
۹۵	آیین‌نامه اجرائی قانون زمین شهری
۹۷	قانون افراز و فروش املاک مشاع
۱۳۵۸.۹.۲۷	لایحه قانونی راجع به رفع تجاوز و جبران خسارات وارده به املاک مصوب
۹۸	
۱۰۰	لایحه قانونی راجع به اشتباهات ثبتی و اسناد مالکیت معارض
۱۰۲	قانون پیش‌فروش ساختمان
۱۰۹	قانون تملک آپارتمانها
۱۱۵	قانون ثبت اسناد و املاک

عنوان

صفحه

قانون توزیع عادلانه آب	۱۲۸
قانون ثبت احوال	۱۳۰
قانون حمایت خانواده	۱۳۸
قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست	۱۵۱
آیین نامه اجرایی قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست	۱۶۱
قانون امور حسبی	۱۶۳
قانون اجازه رعایت احوال شخصیه ایرانیان غیر شیعه در محاکم	۱۹۹
قانون اعتبار گواهی بنیاد شهید انقلاب اسلامی در خصوص صدور حکم موت فرضی غایبان مفقودالاثر انقلاب اسلامی و دفاع مقدس در محاکم صالح	۲۰۰
قانون راجع به تعیین قیم اتفاقی	۲۰۱
قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است	۲۰۲
قانون منع ازدواج کارمندان وزارت امور خارجه با اتباع بیگانه	۲۰۳
قانون سقط درمانی	۲۰۴
قانون نحوه اهداء جنین به زوجین نابارور	۲۰۵
قانون مجازات اسلامی	۲۰۶
قانون بیمه اجباری خسارات وارد شده به شخص ثالث در اثر حوادث ناشی از وسایل نقلیه	۲۲۳
آراء وحدت رویه	۲۵۰
رأی وحدت رویه ۷۱۶ مورخ ۱۳۸۹/۷/۲۰	۲۵۰
رأی وحدت رویه ۶۲۰ مورخ ۱۳۷۶/۹/۲۹	۲۵۱
رأی شماره ۳۰ مورخ ۱۳۶۴/۱۱/۹	۲۵۲
رأی وحدت رویه ۶۱۷ مورخ ۱۳۷۶/۵/۱۴	۲۵۳
رأی وحدت رویه شماره ۳۵۶۱ مورخ ۱۳۴۲/۱۲/۲۶	۲۵۴

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

اصل ۴۰- هیچ کس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر یا تجاوز به منافع عمومی قرار دهد.

«آقای الف» در سال ۱۳۸۰ و در موقعی که همسایه ایشان قصد تعمیرات منزل خویش را داشت، اجازه داد که سرتیر بر روی دیوار منزل او قرار دهند. در سال ۱۳۹۵ آقای «الف» ضمن اظهارنامه ای خطاب به همسایه خویش اعلام داشت که سرتیر را از روی دیوار منزل او بردارد با استنکاف همسایه و مراجعه به دادگاه معلوم شد که قصد آقای «الف» هیچ گونه دفع ضرر یا رفع نیازی از خود نبوده بلکه در اثر اختلاف با همسایه خود صرفاً قصد آزار و اذیت ایشان از طریق اعمال حق خویش را دارد. به نظر شما رأی دادگاه چه خواهد بود؟

(۱) با توجه به اینکه برای همسایه در طول این ۱۵ سال یک حق ایجاد شده لذا تقاضای آقای «الف» محکوم به رد است.

(۲) با توجه به اینکه آقای «الف» صرفاً اذن داده و لذا حقی برای همسایه ایجاد نشده و حکم به نفع آقای «الف» صادر خواهد شد.

(۳) با توجه به اینکه آقای «الف» قصد سوء استفاده از حق خویش و اضرار به غیر را دارد تقاضای ایشان محکوم به رد خواهد شد.

(۴) با توجه به اینکه برای همسایه حق ایجاد شده و آقای «الف» قصد اضرار به غیر با سوء استفاده از حق خویش را دارد لذا حق همسایه مقدم خواهد شد.

پاسخ: گزینه «۳»

اصل ۱۷۱- هر گاه در اثر تقصیر یا اشتباه قاضی در موضوع یا در حکم یا در تطبیق حکم بر مورد خاص، ضرر مادی یا معنوی متوجه کسی گردد، در صورت تقصیر، مقصر طبق موازین اسلامی ضامن است و در غیر این صورت خسارت به وسیله دولت جبران می شود، و در هر حال از متهم اعاده حیثیت می گردد.

◀ اگر در اثر حکم نادرست دادگاه خسارتی به بار آید مسئول جبران آن کیست؟
«سردفتری ۷۸»

- (۱) قاضی صادرکننده حکم
 - (۲) دولت مسئول جبران خسارت است.
 - (۳) چنین خسارتی قابل جبران نیست و هیچ کس مسئول نمی باشد.
 - (۴) خسارت ناشی از اشتباه دادرس به عهده دولت و خسارت ناشی از تقصیر دادرس به عهده اوست.
- پاسخ: گزینه «۴»

نکته: احراز تقصیر دادرس توسط دادگاه عالی انتظامی قضات به عمل می آید. در این خصوص ر.ک تبصره ۱ ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری

قانون معادن و اصلاحات آن

ماده ۲- (اصلاحی ۱۳۹۰) - در راستای اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی و نیز اصل چهل و پنجم (۴۵) قانون اساسی، مسؤولیت اعمال حاکمیت دولت بر معادن کشور و حفظ ذخایر معدنی و نیز صدور اجازه انجام فعالیت های معدنی مقرر در این قانون و نظارت بر امور مزبور و فراهم آوردن موجبات توسعه فعالیت های معدنی، دستیابی به ارزش افزوده مواد خام معدنی، توسعه صادرات مواد معدنی با ارزش افزوده، ایجاد اشتغال در این بخش و نیز افزایش سهم بخش معدن در توسعه اقتصادی و اجتماعی کشور به عهده وزارت صنعت، معدن و تجارت است. اعمال حاکمیت مذکور در این ماده مانع اعمال مالکیت اشخاص حقیقی و حقوقی در محدوده قوانین و مقررات نیست.

ماده ۵۵ (اصلاحی ۱۳۹۰) - اکتشاف ذخایر معدنی توسط اشخاص حقیقی و حقوقی مجاز انجام می‌شود. وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است بستر لازم را برای اکتشاف ذخایر معدنی در سراسر کشور برای اشخاص حقیقی و حقوقی فراهم کند.

تبصره ۱ - دولت مکلف است در لایحه بودجه سالانه، نسبت به تأمین اعتبار لازم جهت ایجاد بستر مناسب برای اکتشاف ذخایر معدنی در سراسر کشور اقدام نماید.

تبصره ۲ - وزارت صنعت، معدن و تجارت می‌تواند از طریق سازمان‌های توسعه‌ای با رعایت قوانین و مقررات مربوط، در صورت عدم وجود متقاضی از بخش غیردولتی، نسبت به اکتشاف و شناسایی ذخایر معدنی در مناطق کمتر توسعه‌یافته اقدام نماید.

تبصره ۳ - کلیه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و ارگان‌های مرتبط مانند وزارت نفت موظفند به منظور تجمیع و هم‌افزایی نتایج فعالیت‌های تولید اطلاعات پایه زمین‌شناسی و اکتشافی برای بهره‌برداری کاربران اطلاعات خود را به‌طور مستمر در اختیار وزارت صنعت، معدن و تجارت قرار دهند.

◀ بر اساس جدیدترین تحولات تقنینی در حوزه معادن، امکان اکتشاف ذخایر معدنی برای چه اشخاصی مجاز است؟

(۱) صرفاً دولت در معنای عام خود

(۲) صرفاً دولت در معنای خاص خود

(۳) صرفاً اشخاص حقوقی مجاز اعم از دولتی و خصوصی

(۴) کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی مجاز

پاسخ: گزینه «۴»

ماده ۹ (اصلاحی ۱۳۹۰) - بهره‌برداری از ذخایر معدنی، به جز موارد مربوط به وزارتخانه‌های نفت و نیرو و سازمان انرژی اتمی ایران مستلزم اخذ پروانه بهره‌برداری از وزارت صنعت، معدن و تجارت است. پروانه

بهره‌برداری سندی رسمی، لازم‌الاجرا، قابل معامله، تمدید و توثیق است که متضمن حق انتفاع دارنده پروانه از ذخیره معدنی مندرج در پروانه و نیز دربردارنده تعهدات وی در اجرای مفاد آن می‌باشد. مدت هر دوره بهره‌برداری حداکثر تا بیست و پنج سال است.

تبصره ۱- مؤسسات مالی نظیر بانک‌ها مکلفند معادن دارای پروانه بهره‌برداری را به عنوان وثیقه و تضمین اعطاء و بازپرداخت تسهیلات مالی بپذیرند.

تبصره ۲- بهره‌برداران از ذخایر معدنی طبقه دو به استثناء بهره‌برداران کاشف و یا دارندگان گواهی کشف مکلفند حداکثر نیم درصد (۰/۵٪) از محصول استخراج شده در سر معدن یا بهای آن را به نرخ روز به اختیار کاشف از تاریخ شروع به استخراج حداکثر به میزان ذخیره مندرج در گواهی کشف تا حداکثر بیست و پنج سال به عنوان حق اکتشاف به وی بپردازند.

تبصره ۳- شرایط و چگونگی صدور پروانه بهره‌برداری و مدت اعتبار هر دوره بهره‌برداری و نیز ضوابط تعیین درصد مذکور در تبصره (۲) در آیین‌نامه اجرایی این قانون تعیین می‌شود.

◀ پروانه بهره‌برداری از معادن سندی است.....

(۱) رسمی، لازم‌الاجرا، غیر قابل انتقال به غیر، غیر قابل تمدید و غیر قابل توثیق

(۲) رسمی، لازم‌الاجرا، قابل انتقال به غیر، قابل تمدید و غیر قابل توثیق

(۳) رسمی، لازم‌الاجرا، قابل انتقال به غیر، قابل تمدید و قابل توثیق

(۴) رسمی، لازم‌الاجرا، غیر قابل انتقال به غیر، قابل تمدید و قابل توثیق

پاسخ: گزینه «۳»

قانون حمایت حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان

ماده ۲- اثرهای مورد حمایت این قانون به شرح زیر است:

۱- کتاب و رساله و جزوه و نمایشنامه و هر نوشته دیگر علمی و فنی و ادبی و هنری.

۲- شعر و ترانه و سرود و تصنیف که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۳- اثر سمعی و بصری به منظور اجرا در صحنه‌های نمایش یا پرده سینما یا پخش از رادیو یا تلویزیون که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۴- اثر موسیقی که به هر ترتیب و روش نوشته یا ضبط یا نشر شده باشد.

۵- نقاشی و تصویر و طرح و نقش و نقشه جغرافیایی ابتکاری و نوشته‌ها و خط‌های تزئینی و هر گونه اثر تزئینی و اثر تجسمی که به هر طریق و روش به صورت ساده یا ترکیبی به وجود آمده باشد.

۶- هر گونه پیکره (مجسمه).

۷- اثر معماری از قبیل طرح و نقشه ساختمان.

۸- اثر عکاسی که با روش ابتکاری و ابداع پدید آمده باشد.

۹- اثر ابتکاری مربوط به هنرهای دستی یا صنعتی و نقشه قالی و گلیم.

۱۰- اثر ابتکاری که بر پایه فرهنگ عامه (فولکلور) یا میراث فرهنگی و هنر ملی پدید آمده باشد.

۱۱- اثر فنی که جنبه ابداع و ابتکار داشته باشد

۱۲- هر گونه اثر مبتکرانه دیگر که از ترکیب چند اثر از اثرهای نامبرده در این فصل پدید آمده باشد.

ماده ۳- حقوق پدیدآورنده شامل حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و اجرای اثر و حقوق بهره‌برداری مادی و معنوی از نام و اثر اوست.

ماده ۴- حقوق معنوی پدیدآورنده محدود به زمان و مکان نیست و غیر قابل انتقال است.

◀ **حقوق پدیدآورنده یک اثر در کدام گزینه آمده است؟**

- (۱) حق انحصاری پخش و عرضه و اجرای اثر
 - (۲) تمامی حقوق مادی و معنوی ممکن
 - (۳) حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و اجرای اثر و حقوق بهره‌برداری مادی و معنوی از نام و اثر او
 - (۴) حق انحصاری نشر و پخش و عرضه و اجرای اثر و انتقال حقوق مادی و معنوی به دیگران
- پاسخ: گزینه «۳»

◀ **حقوق معنوی پدیدآورنده یک اثر محدود به مکان و زمان و قابل انتقال به غیر**

(۱) است - است	(۲) نیست - نیست
(۳) نیست - است	(۴) است - نیست
- پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۵- پدیدآورنده اثرهای مورد حمایت این قانون می‌تواند استفاده از حقوق مادی خود را در کلیه موارد از جمله موارد زیر به غیر واگذار کند:

- ۱- تهیه فیلم‌های سینمایی و تلویزیونی و مانند آن.
- ۲- نمایش صحنه‌ای مانند تئاتر و باله و نمایش‌های دیگر.
- ۳- ضبط تصویری یا صوتی اثر بر روی صحنه یا نوار یا هر وسیله دیگر.
- ۴- پخش از رادیو و تلویزیون و وسایل دیگر.
- ۵- ترجمه و نشر و تکثیر و عرضه اثر از راه چاپ و نقاشی و عکاسی و گراور و کلیشه و قالب‌ریزی و مانند آن.
- ۶- استفاده از اثر در کارهای علمی و ادبی و صنعتی و هنری و تبلیغاتی.

۷- به کار بردن اثر در فراهم کردن یا پدید آوردن اثرهای دیگری که در ماده دوم این قانون درج شده است.

ماده ۶- اثری که با همکاری دو یا چند پدیدآورنده به وجود آمده باشد و کار یکایک آنان جدا و متمایز نباشد اثر مشترک نامیده می‌شود و حقوق ناشی از آن حق مشاع پدیدآورندگان است.

ماده ۷- نقل از اثرهایی که انتشار یافته است و استناد به آنها به مقاصد ادبی و علمی و فنی و آموزشی و تربیتی و به صورت انتقاد و تقریظ با ذکر مأخذ در حدود متعارف مجاز است.

تبصره- ذکر مأخذ در مورد جزوه‌هایی که برای تدریس در مؤسسات آموزشی توسط معلمان آنها تهیه و تکثیر می‌شود الزامی نیست مشروط بر این که جنبه انتفاعی نداشته باشد.

◀ کدام گزینه نادرست است؟

(۱) نویسنده یک رمان می‌تواند امکان بهره‌برداری از اثر خود را جهت تهیه یک فیلم به دیگری واگذار نماید.

(۲) نقل از آثار منتشر شده در صورتی که برای تدریس در مؤسسات آموزشی باشد و جنبه انتفاعی نداشته باشد حتی بدون ذکر منبع مجاز است.

(۳) نقل از آثار ادبی جهت انتقاد صرفاً با ذکر منبع مجاز خواهد بود.

(۴) با توجه به اینکه آثار مورد حمایت قانون زاینده فکر انسان هستند امکان مالکیت مشاعی چند نفر در آن به صورت ابتدایی منتفی است مگر اینکه چند نفر حق بهره‌برداری از یک اثر را از یک پدیدآورنده دریافت نمایند.

پاسخ: گزینه «۴»

ماده ۱۲- مدت استفاده از حقوق مادی پدیدآورنده موضوع این قانون که به موجب وصایت یا وراثت منتقل می‌شود از تاریخ مرگ پدیدآورنده سی سال است و اگر وارثی وجود نداشته باشد یا بر اثر وصایت به کسی

منتقل نشده باشد برای همان مدت به منظور استفاده عمومی در اختیار وزارت فرهنگ و هنر قرار خواهد گرفت.

تبصره - مدت حمایت اثر مشترک موضوع ماده ۶ این قانون سی سال بعد از فوت آخرین پدیدآورنده خواهد بود.

◀ آقایان «الف» و «ب» در سال ۱۳۸۱ با همکاری یکدیگر اثر مشترکی را پدید آورده‌اند که مورد حمایت قانون می‌باشد. در سال ۱۳۸۶ آقای «الف» فوت نموده و متعاقب آن ۳ سال بعد آقای «ب» نیز فوت می‌نماید. حقوق مادی این اثر تا چه سالی مورد حمایت خواهد بود؟

(۱) ۱۴۱۱ (۲) ۱۴۱۶

(۳) ۱۴۱۹ (۴) ۳۰ سال پس از فوت آخرین ورثه آقای «ب»

پاسخ: گزینه «۲»

ماده ۱۳- حقوق مادی اثرهایی که در نتیجه سفارش پدید می‌آید تا سی سال از تاریخ پدید آمدن اثر متعلق به سفارش‌دهنده است مگر آن که برای مدت کمتر یا ترتیب محدودتری توافق شده باشد.

تبصره - پاداش و جایزه نقدی و امتیازاتی که در مسابقات علمی و هنری و ادبی طبق شرایط مسابقه به آثار مورد حمایت این قانون موضوع این ماده تعلق می‌گیرد متعلق به پدیدآورنده خواهد بود.

◀ آقای امیری که یک رمان نویس معروف است به سفارش آقای ابهری یک رمان درباره فقر می‌نویسد و آن را در سال ۱۳۹۴ به اتمام می‌رساند. رمان مذکور در یک مسابقه معتبر بین‌المللی به عنوان اثر برتر سال ۲۰۱۶ میلادی جوایزی را کسب می‌کند و پس از آن تبدیل به پرفروش‌ترین کتاب سال نیز می‌شود. کدام گزینه در خصوص مالکیت عواید حاصل از فروش کتاب مذکور و جوایز کسب شده صحیح است؟

(۱) مالکیت عواید حاصل از فروش و جوایز متعلق به آقای ابهری است.

(۲) مالکیت عواید حاصل از فروش و جوایز متعلق به آقای امیری است.

۳) مالکیت عواید حاصل از فروش متعلق به آقای ابهری و مالکیت جوایز متعلق به آقای امیری است.

۴) مالکیت عواید حاصل از فروش متعلق به آقای امیری و مالکیت جوایز متعلق به آقای ابهری است.

پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۱۴- انتقال گیرنده حق پدیدآورنده می‌تواند تا سی سال پس از واگذاری از این حق استفاده کند مگر این که برای مدت کمتر توافق شده باشد.

ماده ۱۵- در مورد مواد ۱۳ و ۱۴ پس از انقضای مدت‌های مندرج در آن مواد استفاده از حق مذکور در صورت حیات پدیدآورنده متعلق به خود او و در غیر این صورت تابع ترتیب مقرر در ماده ۱۲ خواهد بود.

◀ کدام گزینه صحیح است؟

۱) امکان توافق بر مدتی بیش از ۳۰ سال میان پدیدآورنده و انتقال گیرنده یک اثر جهت بهره‌برداری مادی از آن وجود دارد.

۲) امکان توافق بر مدتی کمتر از ۳۰ سال میان پدیدآورنده و انتقال گیرنده یک اثر جهت بهره‌برداری مادی از آن وجود ندارد.

۳) بعد از گذر حداکثر ۳۰ سال از انتقال ارادی حقوق مادی اثر، حقوق مذکور متعلق به دولت خواهد بود.

۴) بعد از گذر حداکثر ۳۰ سال از تاریخ انتقال ارادی حقوق مادی اثر، به شرط زنده بودن پدیدآورنده متعلق به او و در غیر اینصورت متعلق به دولت خواهد بود.

پاسخ: گزینه «۴»

ماده ۱۶- در موارد زیر حقوق مادی پدیدآورنده از تاریخ نشر یا عرضه به مدت سی سال مورد حمایت این قانون خواهد بود:

۱- اثرهای سینمایی یا عکاسی.

۲- هرگاه اثر متعلق به شخص حقوقی باشد یا حق استفاده از آن به شخص حقوقی واگذار شده باشد.

ماده ۱۷- نام و عنوان و نشان ویژه‌ای که معرف اثر است از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود و هیچ‌کس نمی‌تواند آنها را برای اثر دیگری از همان نوع یا مانند آن به ترتیبی که القا شبهه کند به کار برد.

ماده ۱۹- هرگونه تغییر یا تحریف در اثرهای مورد حمایت این قانون و نشر آن بدون اجازه پدیدآورنده ممنوع است.

ماده ۲۲- حقوق مادی پدیدآورنده موقعی از حمایت این قانون برخوردار خواهد بود که اثر برای نخستین بار در ایران چاپ یا نشر یا اجرا شده باشد و قبلاً در هیچ کشوری چاپ یا نشر یا پخش و یا اجرا نشده باشد.

◀ کدام گزینه نادرست است؟

- (۱) حقوق مادی آثار سینمایی به مدت ۳۰ سال از تاریخ عرضه مورد حمایت قانون است.
- (۲) تغییر و تحریف آثار مورد حمایت قانون با اجازه پدیدآورنده مجاز خواهد بود.
- (۳) نام ویژه‌ای که معرف اثر باشد از شمول قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان و هنرمندان خارج و مشمول قانون ثبت اختراعات، طرح‌های صنعتی و علائم تجاری است.
- (۴) حمایت مقنن ایرانی از آثار سینمایی در صورتی خواهد بود که برای اولین بار در ایران نمایش داده شده و قبلاً در هیچ کشوری نشر یا پخش یا اجرا نشده باشد.

پاسخ: گزینه «۳»

قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان

ماده ۲- کلیه عرضه‌کنندگان کالا و خدمات، منفرداً یا مشترکاً مسئول صحت و سلامت کالا و خدمات عرضه شده مطابق با ضوابط و شرایط مندرج در قوانین و یا مندرجات قرارداد مربوطه یا عرف در معاملات هستند. اگر موضوع معامله کلی باشد در صورت وجود عیب یا عدم انطباق کالا با شرایط تعیین شده، مشتری حق دارد صرفاً عوض سالم را مطالبه کند و فروشنده باید آن را تأمین کند. اگر موضوع معامله جزئی (عین معین) باشد مشتری می‌تواند معامله را فسخ کند یا ارزش کالای معیوب و سالم را مطالبه

کند و فروشنده موظف است، پرداخت کند. در صورت فسخ معامله از سوی مشتری پرداخت خسارت از سوی عرضه‌کننده منتفی است.

تیصره: چنانچه خسارات وارده ناشی از عیب یا عدم کیفیت باشد و عرضه‌کنندگان به آن آگاهی داشته باشند، علاوه بر جبران خسارت، به مجازات مقرر در این قانون محکوم خواهند شد. چنانچه اقدام آنان واجد عناوین مجرمانه دیگر باشد، مشمول همان قانون خواهند بود.

« بر اساس قانون حمایت از حقوق مصرف‌کنندگان در صورتی که کالای تحویل شده به مشتری معیوب باشد، مصرف‌کننده به ترتیب در موردی که موضوع معامله کلی یا جزئی باشد چه حقی دارد؟

- (۱) فسخ معامله - فسخ معامله
 - (۲) مطالبه کالای سالم - مطالبه ارزش
 - (۳) مطالبه کالای سالم - فسخ معامله
 - (۴) مطالبه کالای سالم - فسخ معامله یا مطالبه ارزش
- پاسخ: گزینه «۴»

« در خصوص مسئولیت مدنی عرضه‌کنندگان کالا کدام گزینه صحیح نیست؟

«اکثری سراسری ۹۳»

- (۱) عرضه‌کنندگان خودرو در مدت ضمانت مسئولیت بدون تقصیر دارند.
 - (۲) عرضه‌کنندگان کالا مطلقاً مسئول صحت و سلامت کالای عرضه شده به بازار نیستند.
 - (۳) عرضه‌کنندگان کالا منفرداً و متضامناً در مقابل مصرف‌کنندگان مسئول خسارات ناشی از عیب کالا هستند.
 - (۴) در خصوص عیب کالا، در مواردی مقررات مربوط به خیار عیب قابل اعمال نیست.
- پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۱۸- چنانچه کالا یا خدمات عرضه شده توسط عرضه‌کنندگان کالا یا خدمات معیوب باشد و به واسطه آن عیب، خساراتی به مصرف‌کننده

وارد گردد متخلف علاوه بر جبران خسارات به پرداخت جزای نقدی حداکثر تا معادل چهار برابر خسارت محکوم خواهد شد.

◀ کدام گزینه نادرست است؟

(۱) در صورتی که عرضه‌کننده کالا از عیب آن مطلع باشد و مورد معامله جزئی باشد، مکلف به جبران خسارت خواهد بود.

(۲) خریدار به صرف معیوب بودن کالا، علاوه بر حق فسخ معامله یا مطالبه ارجش، حق مطالبه خسارت را دارد.

(۳) قواعد حاکم بر اختیارات مشتری در صورت معیوب بودن کالا در قانون حمایت از حقوق مصرف‌کننده، نظیر این قواعد در قانون مدنی است.

(۴) کلیه عرضه‌کنندگان کالا و خدمات منفرداً یا مشترکاً مسئول صحت کالا می‌باشند.

پاسخ: گزینه «۲»

ماده ۲۰- مراجع ذیصلاح رسیدگی‌کننده می‌توانند علاوه بر مجازات‌های مقرر قانونی، عرضه‌کنندگان کالا و خدمات یا تولیدکنندگان و فروشندگان را مجبور به جمع‌آوری کالاهای عرضه‌شده به منظور تعمیر و اصلاح و رفع عیب کالاهای فروخته‌شده یا خدمات عرضه‌شده نمایند.

قانون تجارت الکترونیکی

ماده ۳۷- در هر معامله از راه دور مصرف‌کننده باید حداقل هفت روز کاری، وقت برای انصراف (حق انصراف) از قبول خود بدون تحمل جریمه و یا ارائه دلیل داشته باشد. تنها هزینه تحمیلی بر مصرف‌کننده هزینه بازپس فرستادن کالا خواهد بود.

ماده ۳۸- شروع اعمال حق انصراف به ترتیب زیر خواهد بود:

الف - در صورت فروش کالا، از تاریخ تسلیم کالا به مصرف‌کننده و در صورت فروش خدمات، از روز انعقاد.

ب - در هر حال آغاز اعمال حق انصراف مصرف‌کننده پس از ارائه اطلاعاتی خواهد بود که تأمین‌کننده طبق مواد (۳۳) و (۳۴) این قانون موظف به ارائه آن است.

ج - به محض استفاده مصرف‌کننده از حق انصراف، تأمین‌کننده مکلف است بدون مطالبه هیچ‌گونه وجهی عین مبلغ دریافتی را در اسرع وقت به مصرف‌کننده مسترد نماید.

د - حق انصراف مصرف‌کننده در مواردی که شرایط خاصی بر نوع کالا و خدمات حاکم است اجرا نخواهد شد. موارد آن به موجب آئین‌نامه‌ای است که در ماده (۷۹) این قانون خواهد آمد.

◀ در معاملات از راه دور در حوزه الکترونیک

(۱) صرفاً احکام عمومی خیارات جاری است.

(۲) مصرف‌کننده علاوه بر خیاراتی که می‌تواند به موجب قانون مدنی یا توافق با طرف خود داشته باشد، هفت روز فرصت برای انصراف از قبول خود دارد مگر در موارد خاصی که در مقررات ممنوع شده باشد

(۳) مصرف‌کننده به هیچ عنوان حق فسخ معامله را نخواهد داشت.

(۴) مصرف‌کننده علاوه بر خیاراتی که می‌تواند به موجب قانون مدنی یا توافق با طرف خود داشته باشد، سه روز فرصت برای انصراف از قبول خود دارد ولی باید خسارات وارده به طرف مقابل را بپردازد.

پاسخ: گزینه «۲»

ماده ۳۹ - در صورتی که تأمین‌کننده در حین معامله به دلیل عدم موجودی کالا و یا عدم امکان اجرای خدمات، نتواند تعهدات خود را انجام دهد، باید مبلغ دریافتی را فوراً به مخاطب برگرداند، مگر در بیع کلی و تعهداتی که برای همیشه وفای به تعهد غیرممکن نباشد و مخاطب آماده صبر کردن تا امکان تحویل کالا و یا ایفای تعهد باشد. در صورتی که معلوم شود تأمین‌کننده از ابتدا عدم امکان ایفای تعهد خود را می‌دانسته،

علاوه بر لزوم استرداد مبلغ دریافتی، به حداکثر مجازات مقرر در این قانون نیز محکوم خواهد شد.

ماده ۴۰ - تأمین‌کننده می‌تواند کالا یا خدمات مشابه آنچه را که به مصرف‌کننده وعده کرده تحویل یا ارائه نماید مشروط بر آن که قبل از معامله یا در حین انجام معامله آن را اعلام کرده باشد.

◀ **در خصوص معاملاتی که در بستر الکترونیکی صورت می‌گیرد، کدام گزینه نادرست است؟**

(۱) در صورتی که تأمین‌کننده کالا در بیع کلی، به دلیل عدم موجودی کالا نتواند تعهدات خود را انجام دهد در فرض عدم رضایت مخاطب برای صبر کردن ملزم به اعاده فوری مبلغ پرداخت شده می‌باشد.

(۲) ارائه کالایی مشابه با آنچه که در مقابل مصرف‌کننده وعده شده، همواره مجاز است.

(۳) ورود تأمین‌کننده در معامله‌ای که از ابتدا عالم به ناتوانی در ایفای تعهدات خود است، مستوجب مجازات وی خواهد بود.

(۴) اگر تعهد تأمین‌کننده از مصادیق تعهداتی باشد که برای همیشه از ایفای آن ناتوان است، ملزم به اعاده فوری وجوه پرداختی خواهد بود.

پاسخ: گزینه «۲»

ماده ۴۶ - استفاده از شروط قراردادی خلاف مقررات این فصل و همچنین اعمال شروط غیر منصفانه به ضرر مصرف‌کننده، مؤثر نیست.

◀ **حکم شروط غیر منصفانه‌ای که در معاملات حوزه تجارت الکترونیک درج می‌شود چیست؟**

(۱) صحیح و نافذ

(۲) باطل و ضمان‌آور

(۳) بی‌تأثیر

(۴) باطل و مبطل عقد

پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۲۸ - هرگاه در بستر مبادلات الکترونیکی در اثر نقص یا ضعف سیستم مؤسسات خصوصی و دولتی، به‌جز در نتیجه قطع فیزیکی ارتباط

الکترونیکی، خسارتی به اشخاص وارد شود، مؤسسات مزبور مسئول جبران خسارات وارده می‌باشند مگر اینکه خسارات وارده ناشی از فعل شخصی افراد باشد که در این صورت جبران خسارات بر عهده این اشخاص خواهد بود.

◀ آقای خسروی با طرح یک دعوای حقوقی علیه شرکت الف بیان داشته که در حال خرید اینترنتی محصولات شرکت مذکور از سایت مربوط به همین شرکت، به دلیل ایرادی که در سیستم شرکت بوده متحمل خسارتی به میزان صد میلیون ریال گردیده است در صورت اثبات ادعای ایشان، حکم دادگاه چه خواهد بود؟

(۱) آنچه که واقع شده از مصادیق قوه قاهره بوده و قابل جبران توسط هیچ شخصی نیست.

(۲) پرداخت مبلغ مورد ادعا توسط شرکت الف

(۳) پرداخت مبلغ مورد ادعا توسط مخابرات

(۴) پرداخت نیمی از مبلغ مورد ادعا توسط شرکت الف

پاسخ: گزینه «۲»

قانون دریایی

ماده ۴۲ - کشتی مال منقول و رهن آن تابع احکام این قانون است رهن کشتی در حال ساختمان و یا کشتی آماده برای بهره‌برداری نیز به وسیله سند رسمی باید صورت گیرد و قبض شرط صحت رهن نیست. در صورتی که کشتی در اسناد رهن توصیف نشده باشد منظور از کشتی بدنه - دکل‌ها - دوارها - لنگرها - سکان‌ها - موتورها و کلیه وسایلی خواهد بود که برای تحرک و دریانوردی به کار برده می‌شود.

◀ رهن کشتی در حال ساخت و قبض شرط صحت آن

(۱) نیازمند تنظیم سند رسمی است - نیست.

(۲) نیازمند تنظیم سند رسمی نیست - نیست.

۳) نیازمند تنظیم سند رسمی است - است.

۴) نیازمند تنظیم سند رسمی نیست - است..

پاسخ: گزینه «۱»

ماده ۴۵ - حق رهن از حقوق عینی است و با فروش و انتقال کشتی از بین نمی‌رود مگر در مواردی که به موجب این قانون پیش‌بینی شده است.

ماده ۴۶ - چنانچه کشتی بیش از یک مورد در رهن باشد بستانکاران مقدم بر بستانکاران مؤخر حق رجحان خواهند داشت. در موقع تنظیم سند باید کلیه خصوصیات معاملات قبلی در متن سند تصریح گردد و راهن باید وجود هر گونه رهن قبلی و همچنین تعهد و بدهی مربوط به کشتی مورد رهن را که از آن اطلاع دارد کتباً به مرتهنین اعلام دارد. چنانچه راهن به قصد تقلب از رعایت مقررات این ماده تخلف ورزد بر طبق مقررات ماده ۱۹۰ محکوم به پرداخت جریمه خواهد شد و بدهی راهن بلافاصله حال و به درخواست مرتهن از اموال راهن استیفا می‌شود.

ماده ۵۰ - چنانچه مدت رهنی که از نظر تاریخ ثبت مقدم بر دیگران است سررسید و دین مربوطه به آن پرداخت نگردد ذینفع می‌تواند از دادگاه تقاضای فروش کشتی را بنماید. دادگاه دادخواست را به طرف و سایر بستانکاران ابلاغ و خلاصه آن را ظرف ۱۵ روز از تاریخ ابلاغ (هر پنج روز یک بار) در روزنامه رسمی و یکی از جراید کثیرالانتشار مرکز آگهی می‌نماید. چنانچه ظرف ۱۵ روز از تاریخ آخرین آگهی بدهکار حاضر به پرداخت دین خود نشود و سایر طلبکاران نیز با فروش عین مرهونه موافقت ننمایند دادگاه در وقت فوق‌العاده به دادخواست رسیدگی نموده پس از احراز صحت مدارک خواهان حکم فروش صادر می‌نماید.

◀ کدام گزینه نادرست است؟

۱) رهن کشتی مانند رهن سایر اموال حق عینی برای مرتهن ایجاد می‌کند و انتقال کشتی به اشخاص ثالث خللی به این حق وارد نمی‌آورد.

(۲) راهن مکلف است در هنگام رهن کشتی، وجود هر رهن قبلی که از آن اطلاع دارد را به مرتهن اعلام نماید.

(۳) برخلاف سایر اموال، در مورد رهن کشتی، چنانچه راهن در سررسید دین خود را ادا نکند، کشتی مورد رهن به خودی خود به نسبت طلب راهن به ملکیت مرتهن در خواهد آمد.

(۴) چنانچه کشتی بیش از یک مورد در رهن باشد، همانند سایر اموال مورد رهن، بستانکاران مقدم بر بستانکاران مؤخر دارای رجحان خواهند بود.

پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۶۶ - اگر بار در معرض تضییع و فساد سریع باشد فرمانده می‌تواند بار مزبور را با اطلاع دادستان محل در داخل کشور و یا کنسولگری‌های دولت شاهنشاهی و یا مراجع رسمی و صلاحیت‌دار محل در خارج از کشور به فروش برساند و مراتب را فوراً به فرستنده و تحویل‌گیرنده بار اطلاع دهد.

ماده ۱۶۳ - اگر تصادم ناشی از حوادث غیر مترقب و یا ناشی از قوه قهریه باشد و یا علل تصادم مورد تردید باشد خسارت دیده حق مطالبه زیان وارده را ندارد ولو آنکه کشتی‌ها یا یکی از آنها حین تصادم در لنگر باشند.

ماده ۱۶۴ - اگر تصادم در نتیجه خطای یکی از کشتیها باشد جبران خسارات به عهده طرفی است که مرتکب خطا شده است.

◀ کدام گزینه درست است؟

(۱) فروش بار توسط فرمانده کشتی تنها در صورتی مجاز خواهد بود که صاحب بار این اجازه را به فرمانده داده باشد.

(۲) اگر علت تصادم مورد تردید باشد، فرمانده کشتی باید عدم تقصیر خود را برای رهایی از مسئولیت اثبات نماید.

(۳) چنانچه یکی از کشتی‌ها در هنگام تصادم در لنگر باشد، خسارت‌دیده حق مطالبه زیان را نخواهد داشت.

(۴) اگر تصادم در نتیجه خطای یکی از کشتی‌ها باشد، جبران خسارت بر عهده طرفی که مرتکب خطا نشده نخواهد بود.

پاسخ: گزینه «۴»

ماده ۱۶۵ - الف - اگر دو یا چند کشتی مرتکب خطا شوند مسئولیت هر یک از کشتی‌ها متناسب با اهمیت تقصیری است که از آن کشتی سرزده است. معذک اگر تشخیص اهمیت تقصیر یا شواهد و قرائن ممکن نباشد و یا تقصیر طرفین به نظر یکسان برسد طرفین به نسبت متساوی مسئول خواهند بود.

ب - خسارات وارد به کشتی‌ها - بار آنها - اشیاء و اموال متعلق به کارکنان کشتی و مسافران و اشخاص دیگری که در کشتی باشند به نسبت مذکور در بند الف این ماده به عهده کشتی‌هایی است که تقصیر متوجه آنها است و کشتی نسبت به جبران خسارات اشخاص ثالث بیش از نسبت فوق مسئول نخواهد بود.

ج - کشتی‌های مقصر نسبت به خسارات ناشی از فوت و صدمات بدنی در مقابل اشخاص ثالث منفرداً و متضامناً مسئول هستند و باید خسارات وارده را جبران نمایند. اگر مبلغ پرداختی هر یک از مسئولان بیش از مبلغی باشد که به سهم مسئولیت او تعلق می‌گیرد نسبت به مبلغ اضافه حق مراجعه به مسئول یا مسئولان دیگر را خواهد داشت.

ماده ۱۶۶ - حکم مسئولیت‌های مقرر در مواد پیش در مواردی نیز جاری است که تصادم به علت خطای راهنما اتفاق افتد ولو آنکه استفاده از راهنما قانوناً الزامی باشد.

◀ در مورد خسارات غیر بدنی حاصل از تصادم میان دو کشتی کدام گزینه صحیح است؟

- ۱) مسئولیت به تساوی میان هر عوامل زیان تقسیم می‌شود.
- ۲) مسئولیت بر اساس میزان اهمیت تقصیر خواهد بود.
- ۳) مسئولیت بر اساس میزان تأثیر خطای هر یک از عوامل زیان خواهد بود.

۴) مسئولیتی متوجه هیچ یک از طرفین نخواهد بود.

پاسخ: گزینه «۲»

◀ کدام گزینه نادرست است؟

۱) در مورد خسارات بدنی و جانی ناشی از تصادم کشتی‌ها، نوع مسئولیت، تضامنی خواهد بود.

۲) هر کشتی در مورد جبران خسارات وارد به اشخاص ثالث در اثر تصادم فقط به نسبت تقصیر خود مسئول خواهد بود.

۳) در صورتی که تصادم در اثر خطای راهنما اتفاق افتد، راهنما به عنوان سبب اقوا از مباشر مسئول خواهد بود.

۴) در مورد خسارات مالی ناشی از تصادم بر اثر خطای راهنما، برای تقسیم مسئولیت تابع ضابطه‌ی «میزان اهمیت تقصیر» خواهیم بود.

پاسخ: گزینه «۳»

ماده ۱۷۹ - هر قرارداد کمک و نجات که در حین خطر و تحت تأثیر آن منعقد شده و شرایط آن به تشخیص دادگاه غیر عادلانه باشد ممکن است به تقاضای هر یک از طرفین به وسیله دادگاه باطل و یا تغییر داده شود. در کلیه موارد چنانچه ثابت شود رضایت یکی از طرفین قرارداد بر اثر حيله یا خدعه یا اغفال جلب شده است و یا اجرت مذکور در قرارداد ذکر شده به نسبت خدمت انجام یافته فوق‌العاده زیاد و یا کم است دادگاه می‌تواند به تقاضای یکی از طرفین قرار را تغییر داده و یا بطلان آن را اعلام نماید.

◀ کدام مورد در خصوص قرارداد کمک و نجات دریایی که در حین خطر و در شرایط اضطراری منعقد شده باشد، صحیح است ؟

«وکالت ۹۴»

۱) ممکن است توسط دادگاه ابطال شود

۲) تابع احکام معاملات اضطراری و صحیح است.

(۳) باطل است.

(۴) غیر نافذ است.

پاسخ: گزینه «۱»

❖ سوءاستفاده از اضطرار به قصد تحمیل عقد به طرف معامله..... «سراسری ۸۲»

(۱) در هر حال موجب بطلان عقد است.

(۲) در هر حال حق فسخ برای طرف عقد ایجاد می‌کند.

(۳) بر حسب مورد می‌تواند اکراه محسوب شود و موجب عدم نفوذ عقد گردد.

(۴) در هر حال تأثیری در صحت عقد ندارد و قرارداد نافذ به شمار می‌رود.

پاسخ: گزینه «۳»